Kirjallinen kysymys KK 112/2017 vp

Päivi Räsänen kd

Kirjallinen kysymys isyyden kumoamista koskevista määräajoista

Eduskunnan puhemiehelle

Isyyslain (11/2015) nojalla aviomies on lähtökohtaisesti lapsen isä, kun lapsi on syntynyt avioliiton aikana. Avioliiton perusteella tullut isyys on kuitenkin mahdollista kumota lain asettamien määräaikojen kuluessa, mikäli aviomies ei todellisuudessa ole lapsen isä. Isyyden kumoamista koskevassa oikeudenkäynnissä asianosaisia ovat lapsi, isä ja äiti. He voivat olla asianosaisia sekä kantajan että vastaajan roolissa.

Isyyslain mukaan tietyissä erikoistapauksissa kantajana voi lisäksi olla mies, joka katsoo olevansa kyseisen lapsen oikea isä. Muiden asianosaisten kuin lapsen on nostettava isyyden kumoamiskanne kahden vuoden kuluessa lapsen syntymästä. Määräaika ei kuitenkaan ole täysin ehdoton, sillä kanne voidaan tutkia isyyslain nojalla, vaikka se olisi pantu vireille määräajan päättymisen jälkeen, jos kantajalla on ollut laillinen este tai hän näyttää muun erittäin painavan syyn, jonka vuoksi kannetta ei ole aiemmin nostettu. Kanne on kuitenkin jätettävä tutkimatta, jos sitä ei ole nostettu viipymättä sen jälkeen, kun syy kanteen nostamatta jättämiselle on poistunut.

Oikeuskirjallisuudessa on todettu, että tapaukset, joissa kanne on katsottu voitavan nostaa kanneajan umpeutumisesta huolimatta, ovat käytännössä koskeneet tilanteita, joissa mies on saanut aiheen epäillä isyyttään vasta sen jälkeen, kun kanneaika on kulunut. Muunkinlaisia syitä voi periaatteessa tulla kysymykseen. Painavan syyn käsitettä on kuitenkin tulkittava tiukasti, jotta määräajan tavoitteet eivät vaarannu. Varsinaisen kanneajan umpeuduttua on oikeuskäytännön mukaan toimittava nopeasti sen jälkeen, kun aihe epäillä isyyttä on syntynyt. Tämän on todettu olevan perusteltua, koska muutos on lapsen kannalta yleensä sitä dramaattisempi ja vahingollisempi, mitä vakiintuneemmasta isyyssuhteesta on kysymys.

Isyyslain uudistamistyöryhmä totesi vuoden 2013 julkaisussaan, että kumoamista koskevalle lailla asetetut molemmat tavoitteet, sekä virheellisten isyyssuhteiden korjaamistavoite että perheelämän suojaamistavoite, ovat säilyttäneet ajanmukaisuutensa. Työryhmä totesi myös, että edellä mainitut tavoitteet ovat keskenään ristiriitaisia, joten toinen estää toisen täysimääräistä toteuttamista. Tuolloin todettiin, että kyse onkin tavoitteiden osalta oikeudenmukaisena pidettävän tasapainon löytämisestä.

Isyyslain sääntelyä kanteelle astetuista määräajoista voidaan pitää perusteltuna ja lapsen edun mukaisena. Vastaavasti voidaan pitää perusteltuna, että laki mahdollistaa kanteen nostamisen vielä määräajan jälkeenkin, jos kantajalla on ollut laillinen este tai hän näyttää muun erittäin painavan syyn, jonka vuoksi kannetta ei ole aikaisemmin nostettu. On syytä kuitenkin selvittää, onko määräajan jälkeen nostettuja kanteita koskevaa lain sanamuotoa kanteen nostamisesta viipymättä

Valmis
5.0

syytä arvioida uudelleen ja tuleeko viipymättä-termin ajallisuudesta säätää laissa tarkemmin (Isyyslain 44.2 §). Nykylainsäädännön aikana vaatimus kanteen nostamisesta viipymättä on joissakin tilanteissa aiheuttanut nimittäin lopputuloksia, joita ei voida pitää lapsen eikä isyyden kumoamista hakeneen isän edun mukaisina taikka muutoin kohtuullisina. Näissä tilanteissa kanne on hylätty, koska kanteen nostamisen määräaika on ylittynyt liikaa.

Lapsen edun mukaista olisi varmaankin, ettei oikeusprosessiin ryhdytä liian hätiköidysti, kun on aiheutunut epäilys, ettei aviomies olekaan todellisuudessa lapsen isä. Tilanteet ovat monesti traumaattisia asianosaisten kannalta, eikä ole perusteltua vaatia, että asianosainen olisi välittömästi kykenevä aloittamaan oikeusprosessia. Asianosaisille on syytä antaa kohtuullinen aika harkita erilaisia vaihtoehtoja. Kuten työryhmän mietinnössä todettiin, kumoamissääntelyllä halutaan varmistaa sekä virheellisten isyyssuhteiden korjaamistavoitteen että perhe-elämän suojaamistavoitteen toteutuminen. Näiden tavoitteiden kannalta voisi olla perusteltua, ettei kannetta lähdetä määräajan jälkeenkään ajamaan paniikinomaisesti, vaan harkiten ja tietysti asiattomasti viivyttämättä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko tarvetta arvioida uudelleen isyyslain 44.2 §:n ajallista vaatimusta siitä, että kanne isyyden kumoamiseksi on nostettava viipymättä sen jälkeen, kun syy kanteen nostamatta jättämiselle on poistunut ja

tuleeko kohtuullisuusarviointi ottaa enemmän huomioon arvioitaessa, onko kanne nostettu riittävän nopeasti, kun syy kanteen nostamatta jättämiselle on poistunut?

Helsingissä 22.3.2017

Päivi Räsänen kd